

ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଆଳାପରେ ମନୋଜ ଦାସ (୧)

(ଆକାଶବାଣୀ କଟକରୁ ପ୍ରସାରିତ ସାକ୍ଷାତକାରର ଅଂଶବିଶେଷ)

ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ଅନୁସ୍ତନଃ ଡକ୍ଟର ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ରଥ

ପ୍ରଶ୍ନ - ପ୍ରଫେସର ଦାସ ୧୯୭୭ ମସିହାରେ କେତେବିଗତ ସ୍ଥମ୍ଭରେ ଆପଣ ଲେଖିଥିଲେ, ଯେ ମଣିଷ ନିଜ ଉଚ୍ଛବାକୁ ନେଇ ନିଜେ କୁନ୍ତ । ସେ ଆଜି ନିଜର ନବତର ମୂଲ୍ୟାୟନ ନିମନ୍ତେ ନିଜର ସଂକାର୍ତ୍ତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ସେ ଆଜି ଉନ୍ନତି, ମଣିଷର ଚେତନାର ଯେଉଁ ମୁହଁର୍ଭବ ଆସିବା ସକାଶେ ବୁଦ୍ଧିଦେବ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ସେମୁହଁର୍ଭ ଆଜି ସମାଗତ । ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ତଳେ ଆପଣ ଏକଥା ଲେଖିଥିଲେ । ଏ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟର ଫଳଶୁତି ବର୍ତ୍ତମାନ କଣ ?

ଉତ୍ତର:- ଧନ୍ୟବାଦ ଆପଣଙ୍କ । ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ କଲେ । ମୋର ମନେହୁଏ ସମୟ ଗୋଟିଏ ଆପେକ୍ଷିକ ଜିନିଷ ଏବଂ କ୍ରମ ବିବର୍ଜନ ବୋଲି ଯାହାକୁ କହୁ ଚେତନାର କ୍ରମବିକାର୍ତ୍ତି ତାର ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଦେଖିଲେ ପଚାଶ ବର୍ଷ ତଳେ ମୁଁ ଯାହା ଲେଖିଥିଲି ଆଜି ତାର ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟାୟନ କଳାଭଳି ସମୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିନାହିଁ । କାରଣ ଦୁଇପ୍ରକାର ବିକାଶ ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚେତନାର ବିକାଶ । ଯୁଗେ ଯୁଗେ କେତେ ମହାନବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ନିଜସ୍ଵ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱରା ବିକାଶ ଦିଗରେ ସତେଷ ହୋଇଛନ୍ତି । ଚେତନାକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୟିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ସାଫଲ୍ୟ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଠି ଯେଉଁ ବିକାଶ କଥା କୁହାଯାଉଛି ତାହା ସାମୁହିକ ବିକାଶ । ବୁଦ୍ଧ ଦେବ ଏକ ସାମୁହିକ ବିକାଶ କଥା ମନରେ ରଖି ଯାହା କହିଥିଲେ ତାହା ମୁଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି । ଏବଂ ସାମୁହିକ ବିକାଶପାଇଁ ପଚାଶବର୍ଷ ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ । ମୋର ମନେହୁଏ ମୁଁ ଯାହା କହିଥିଲି ତାର ତାପ୍ୟ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି ଏବଂ ସମୟର ବହୁତ ଲକ୍ଷଣ ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯାହା ଦାରା ଆମେ ଏତିକି ଜାଣୁ ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ଗତାନୁଗତିକ ସ୍ଥିତିକୁ ନେଇ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଆଉ ରହିପାରୁନାହିଁ । ଅନେକ ନେତ୍ରିବାଚକ ଭାବରେ ତାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଘରୁଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ଯେଉଁ ହୃଦୟରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ବିପୁଳ ଅନ୍ୟତାର ସ୍ଥାନ, ସେ ଦିଗଦର୍ଶନ ପାଉନାହିଁ ଠିକ୍ କଥା । କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାନଟି ରହିଛି ଦିଗଦର୍ଶନ ପାଇଁ, ଏତିକି ମୁଁ କହିପାରେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:- ତା ମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତିରେ ମଣିଷ ଯେଉଁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ନେଇ ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସେଥୁପାଇଁ ସେ ଭାବୁଛି ଯେ ସେ ଏକ ଅର୍ଥହାନ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବି ଏବଂ ଏହା ବାହାରେ ଆଉ ଏକ ବୁଦ୍ଧଭର ଜୀବନ ଅଛି ଯାହା ତାକୁ ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ହବ । ଏପ୍ରକାର ଅସତ୍ତ୍ଵ ଆସୁଛି ମନରେ ତାହାହିଁ ଆସୁଥା ବୋଲି ଆମେ କହିପାରିବା ?

ଏହା ଆସୁଥାର ପଛଭୂମି । ମଣିଷ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଯେ ଆଉକିଛି ଉନ୍ନତ ବା ଉଚ୍ଛବ ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍ଵାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ସେବିଗରେ ସେ ସତେତନ ନୁହେଁ । ତା ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସନ୍ତ୍ଵନ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଆପଣ ଯେଉଁ ଅସତ୍ତ୍ଵ କଥା କହୁଛନ୍ତି ସାମୁହିକ ଅସତ୍ତ୍ଵ ଯାହା ଆମେ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ଯାହାର ପରିପ୍ରକାଶ ସନ୍ଦାସବାଦ ଜରିଆରେ କୋଉଁଠି ମଣିଷ ସୁଅଭୋଗ ଆକାଶରେ କଳାବଜାର କରୁଛି, ନାନାପ୍ରକାର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କହୁଛି, ସେ ସବୁ ଜରିଆରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି ଏବଂ କେତେବେଳେ ସଂସାର ପ୍ରତି ବୀତସ୍ଥିତ ଜଣେ ହୋଇଯାଉଛି - ଏ ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ପଛଭୂମି । ଯେଉଁ ପଛଭୂମି ଉପରେ ଏକ ବୁଦ୍ଧଭର ଆଲୋକ ତା ଆଗରେ ରଖାଯାଇପାରେ ଯେ ସେ ଯାହା ଅଛି ତାର ଭବିତବ୍ୟ ସେଇ ନୁହେଁ, ମଣିଷ ଏକ କ୍ରମ ବିକାଶଶାଳ ପ୍ରାଣୀ ଏବଂ ତାର ଏକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୟତର ଏବଂ ମହଭର ଭବିତବ୍ୟ ରହିଛି ତାର ଗୋଟିଏ ଆଗାମୀ କାଳି ରହିଛି ଯେଉଁ ଆଗାମୀ କାଳି ବହୁତ ଉନ୍ନତ ଏବଂ ସୁଖମାୟ । ସେଇ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାର ଯଦି ହେତୁବୋଧ ନାହିଁ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ଅଭୀପ୍ତା ବୋଲି ଆମେ କହିପାରିବା ନାହିଁ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:- ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ବ୍ୟକ୍ତିମତ ଜୀବନରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସମୟରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚିତ୍ରାଧାରାର ଅନୁଗାମୀ ଥିଲେ । ବିକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଆପଣ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜଗତକୁ ଆସିଲେ ବା ଧର୍ମ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ବିଚାର ଆସିଲା । ଯୋଉ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ଧର୍ମକୁ କହିଥୁଲେ ଯେ ଧର୍ମ ହେଉଛି ମଣିଷ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅର୍ପିମା ଆପଣ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରୁ କିରଳି ଏ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଆସିଲେ ?

(ହସି) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ କ୍ରମ ବିକାଶ ମତେ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ଯେ କୌଣସି ତାର୍କିକ ରାଜନୈତିକ ବିଶ୍ୱାସର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଥିଲି ସେବା ରାଜନୀତି ପାଇଁନୁହେଁ । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲି, ମୋର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅତି ସୁନ୍ଦର ମୁଲକଥିଲା ସେତେବେଳେ ସେଇ ସମ୍ବନ୍ଧ, ପ୍ରାକୃତିକ ହୃଦ, ମାଇଲ ମାରଳ ଧରି ବିସ୍ତୃତ ସବୁକ ଭୂମି, ସେ ଚମକ୍ଷାର ଅଞ୍ଚଳ ମୁଁ ଆଉ ଦେଖିନାହିଁ କିମ୍ବା ସେ ଅଞ୍ଚଳ ଆଉ ଚମକ୍ଷାର ହେଲନାହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ । ସେଇ ଯୋଉ ଅବସ୍ଥା ସେଇଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖାଦେଲା ଗୋଟାଏ ବ୍ୟକ୍ତିକୁମ ଭୟକର ପ୍ରଭାନ ଝଡ଼ ଏବଂ ଝଡ଼ ପରେ ପରେ ଦୂର୍ଭାଗ୍ୟ ଏବଂ ଲୋକଙ୍କର ଯେଉଁ ଦୂର୍ଦ୍ଵଶା ମୁଁ ନିଜ ଆଜ୍ଞାରେ ଦେଖିଲି - ମଣିଷ କାହିଁକି ଏତେ କଷ୍ଟ ପାଏ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଏ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ମନରେ ବିପୁଳ ପ୍ରଶ୍ନମାନେ ସବୁ ଉଦ୍‌ଦିତ ହେଲେ । ସେଇ ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁର ଉତ୍ତର ପାଇବାର ସମ୍ଭାନରେ ଯାଇ ମୁଁ ମାର୍କସବାଦ ପ୍ରତି ଆକୃଷ ହେଲି । ଯେତେବେଳେ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲା ସ୍ଥଳରେ ପଡ଼ୁଛି ସେତେବେଳେ କେତେଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ ମାର୍କସବାଦୀ ତାର୍କିକ ବନ୍ଦୁ ତାଙ୍କ ସହ ଯେତେବେଳେ ପରିଚୟ ହୁଏ ସେମାନେ ମାର୍କସବାଦର ଯେଉଁ ଅ,ଆ,କ,ଶ ମତେ ପଢ଼େଇଲେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଯେ ବାସ୍ତବିକ ମଣିଷ ଭିତରେ ଶାନ୍ତି ସୁଥ ଆଶିଦେବାପାଇଁ ଏ ତତ୍ତ୍ଵଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ ଉତ୍ସମ ତତ୍ତ୍ଵ ବୋଧେ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ସମୟ ଗଡ଼ିଗଲା ଓ ଧୀରେଧୀରେ ଏଇ ଅନୁଭୂତି ଏଇ ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଲା ବରଂ ଅଗିନ୍ତା ଆସିଲା ଯୋଉ ପାରିପାର୍ଶ୍ଵକୁ ଦେଖି ମୁଁ ଏଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଆସିଥିଲି ସେଇ ପାରିପାର୍ଶ୍ଵରେ ପୁଣି ଆଉ ଟିକିଏ ଅଧିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେତନା ନେଇ ଦେଖୁଛି ମୁଁ ବୁଝିପାରୁଛି ଯେ ମଣିଷ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଉଛି କେବେ ଶାରୀରିକ ବା ସ୍ଥଳ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ନୁହେଁ । ଅଧିକାଂଶ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ପଙ୍ଗଭୂମି ହେଉଛି ମାନସିକ, ଚିରଗତ, ଚେତନାଗତ । ଯେତେବେଳେ ଏହିପ୍ରକାର ବିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦବରର ହେଲା ସେତେବେଳେ ମୋର ସମ୍ଭାନର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ବଦଳିଗଲା । ସ୍ଥଳ କାରଣରେ ମୁଁ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନକରି ସୂର୍ଯ୍ୟତର କାରଣ ଆତକୁ ଗଲି । ଧର୍ମ ପଡ଼ିଲି, ଦର୍ଶନ ପଡ଼ିଲି, ଯେତେଦୁର ଗୋଟିଏ ହାଇସ୍ଥଳ ଛାତ୍ର ପକ୍ଷରେ ପଡ଼ିବା ସମ୍ଭବପର । ତାପରେ ପରେ କଲେଜକୁ ଆସିଲି । ସେତେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ମାର୍କସବାଦୀ ଥାଏଁ । ମୋର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମାର୍କସବାଦୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ । କିନ୍ତୁ ସମାଜରାକ ଭାବରେ ଗୋଟାଏ ଚାଲିଥାଏ ଅନୁସନ୍ଧୟା ମୋର ଚେତନାରେ ଯୋଉ ଅନୁସନ୍ଧୟା ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ବହୁତ ବହିପତ୍ର ସେତେବେଳେ ପଡ଼ିଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ସେତେ ପଡ଼ିପାରିନାହିଁ । ତେବେ ମୁଁ ଭଲହାତ୍ର ହେଲପାରିନାହିଁ । କାରଣ ଭଲ ଛାତ୍ର ହେବାପାଇଁ ମୋର ଆଗ୍ରହ ନଥିଲା । ଜିଜ୍ଞାସା ମୋର ସବୁଠାରୁ ବଢ଼ି ଆଗ୍ରହ ଥିଲା ମୋର ଜୀବନରେ । ତେଣୁ ସେଇ ପଡ଼ାପଡ଼ି ଭିତରୁ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଧର୍ମ ଦ୍ୱାରା କିଛି ହେଲପାରିବ ନାହିଁ । ଦର୍ଶନ ଦ୍ୱାରା କିଛି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । କୋଉଠି ହେଲପାରିବ ? ଗୋଟେ ସମୟ ଥିଲା ମୁଁ କହିପାରେ ୧୯୪୪,୫୫,୫୬ ମସିହା ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଅତିବେଶୀ ବିଚଳିତ ବୋଧ କରିଛି ନିଜ ଭିତରେ କେହି ବୁଝି ପାରିନାହାନ୍ତି । ଏଇ ସବୁ ତାର୍କିକ ଚିତ୍ରାକୁ ନେଇ । ଏଇ ଅବସରରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ବୋଧେ ୧୯୫୯ ମସିହା ବେଳକୁ ଶ୍ରୀଅରବିଦ୍ଵାନ ସାହିତ୍ୟ ପଡ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । ଯୋଉଠି ମଣିଷର ବିବର୍ତ୍ତନ, ସଭ୍ୟତାର ଇତିହାସ, ମଣିଷର ଚେତନା ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଏତେ ବିଶ୍ଵାସ ଆମୋଚନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ନିଜେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେଇ ତାର ଉତ୍ତର ଦବା କୌଣସି ମନିଷୀ ପୁଥିବା ଇତିହାସରେ କହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ନାହିଁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ସେଇଠି ମୁଁ ଦେଖିଲି ପ୍ରକୃତ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଅର୍ଥ କଣ, ତାପ୍ୟ କଣ । ମଣିଷ ତାଦେଇ କିପରି ପୁଣି ଆସେ ଆସେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ତାର ଚେତନାର ବିକାଶ ଘଟି ଘଟି ଚାଲିଛି ଏବଂ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷର ତାଦେଇ କିପରି ପୁଣି ଆସେ ଆସେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ତାର ପ୍ରକୃତ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ମିଳିବା ତା ପକ୍ଷରେ ଚେତନା ଏଇ ଅର୍ଥ ଆଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ ନିମାଳିତ ହେଇ ରହିଥିବ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ପ୍ରକୃତ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ମିଳିବା ତା ପକ୍ଷରେ

ମିଳିବାସରକି ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହା ଯୋଉ ବିରାଟ ଦର୍ଶନ ତାକୁ ତ ସଂଶେପରେ କହି ହେବନାହିଁ ଏବଂ ଏ ଦର୍ଶନଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ମୁଁ ଶ୍ରୀଅରବିଦ୍ଵା ପଡ଼ିଲି, ଗ୍ରହଣ କଲି । ଆଶ୍ରମର ଯୋଉ ରହିଗଲି ତାର କାରଣ ସମୂର୍ଖ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୁଁ ଆସିଥିଲି ପଣ୍ଡିତେରା ବୁଲିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଆସିଥିଲି ପ୍ରକୃତରେ ଶ୍ରୀଅରବିଦ୍ଵା ଯୋଉଠି ରହିଥିଲେ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଦେଖିବାପାଇଁ । ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀ ମାଆଜି ଦର୍ଶନପାଇଲି, ତଥ ସମୂର୍ଖ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର ତାକୁ ଦର୍ଶନପରେ ମୋ ଭିତରେ ଶେଷ ଆସିଲା ହୋଇ ମୋ ଚେତନାରେ ଏତିଲି ଏକ ନିର୍ଭର ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଆସିଲା ଯେ ବିଭ୍ୟତେତନା ଏକ ପାର୍ଥିବ ଶରୀରର ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏବଂ ସେଇ ବିଭ୍ୟତେତନା ଯଦି ଗୋଟିଏ ପାର୍ଥିବ ଶରୀରରେ ରହିଛି କାଳିକୁମେ ସେଇ ଚେତନା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ପାର୍ଥିବ ଶରୀରକୁ ସଂକୁମିତ ହେବ କିମ୍ବା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେବ— ଏହାବୋଧେ ସମ୍ବନ୍ଧର ଏଇ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଏତିଲି ଭାବରେ କେତୋଟି ମୁହଁର୍ବ ଭିତରେ ଆସିଗଲା ଯେଉଁ ପାଇଁ ମୁଁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିଥିଲି ଏକ ତାହାହିଁ କାରଣ ଯେଉଁ ପାଇଁ ମୁଁ ଭାବିଲି ଯେ ଭୌଗୋଳିକ ଯୋଉ ବିଦ୍ୱରେ ମଣିଷ ଶରୀର ଧାରଣ କରିଥିବା ଏକ ବିଭ୍ୟଗକୁ ରହିବି ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀ ମା । ତାଙ୍କର ଯେତେ ସନ୍ଦିକଟରେ ରହିବା ସମ୍ବନ୍ଧର ସେତେ ରହିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ମୁଁ ଯେଉଁଦିନ ଆଶ୍ରମରେ ଯୋଗ କଲି ଶ୍ରୀମା ମୋତେ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ କାମ କେଇଦେଲେ । ଶ୍ରୀଅରବିଦ୍ଵା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଯାହା ଶ୍ରୀଅରବିଦ୍ଵା ଆଶ୍ରମର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ସେଇଥିରେ ମୁଁ ଅଧାପନା କରେ ଉଚ୍ଚବାଜୀ ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଅରବିଦ୍ଵା ଲେଖାଲେଖି ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଏତିହ୍ୟ ରହିଥାଏ । ସୁଲ ଭାବରେ ସେ ଏତିହ୍ୟର ପ୍ରକାଶ ଘଟିଥାଏ ତାର ସ୍ଥାପନ୍ୟ, ତାର ଯୋଜନାବାତ୍ତି, ମଣିଷ ସ୍ଵଭାବ, ସେଠିକାର ବିରାଟ ବିରାଟ ଦର୍ଶନୀୟ ପଦାର୍ଥ ଏସବୁ ଭିତରେ । କିନ୍ତୁ ବାତାବରଣରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏତିହ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସୂକ୍ଷ୍ମ ତରଙ୍ଗ ଥାଏ ବୋଲି ମୋର ଅନୁଭବ, ଏବଂ ସେଇ ତରଙ୍ଗର ସର୍ବରେ ଆସି ଆକୁମାରୀ ହିମାଚଳ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି ଗୋଟାଏ ବିପୁଲ ମାତୃଶକ୍ତି ଯେମିତି ଏଇ ଭୁଖଣ୍ଡକୁ ଧାରଣ କରି ରହିଛି । ଏବଂ ଏଇ ଯେଉଁ ଅନୁଭୂତି ସେ ଅନୁଭୂତି ଦୁଷ୍ଟିରୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଶବ୍ଦଟି ଖୁବ୍ ତାପୁୟପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅନ୍ତର ଦେଇ ଯେଉଁ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ଯେଉଁ ସୌଖ୍ୟ ଏବଂ ନୈକଟ୍ୟ ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରେ ସେଇଟା ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଏବଂ ସେ ନୈକଟ୍ୟ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି ଏବଂ ତାର ସାମାନ୍ୟ ଆଭାସ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାରତର ବହିରେ । ପ୍ରତାର କିଛି କରିନାହିଁ ମୋର ଅନୁଭୂତି ମୁଁ ଦେଇଯାଇଛି । ଯେଉଁମାନେ ସେ ଅନୁଭୂତି ଦାରୀ ସ୍ମୃତି ହେବେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ତାହା ସର୍ବ କରିବ ସେମାନେ ବଳେବଳେ ଭାରତରସ୍ତର ଯାହାକୁ ଚିରତନ, ଶାଶ୍ଵତ ଭାରତବର୍ଷ ବୋଲି କହିବେ, ତା ସହ ସାମାନ୍ୟ ନୈକଟ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିବେ ନିଶ୍ଚଯ ।

ମୁଖ୍ୟମାନେ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମୁଁ ଆଉ ଏକ ପରିପ୍ରଗାମୀ କରିବାକୁ ଚାହିଁବି, ଆପଣ ନିଜେ ଜିକେ ଲେଖିଛନ୍ତି—
‘କୃତ୍ୟାମ୍ଭାବୀଷ୍ଟକ ଉତ୍ସବାସନ’ରେ ଯେତାରତ କର୍ତ୍ତା ଏକ ବୌଶାଳିକ ଦ୍ୱାରା ତୁରୁହେଁ, ଏକ ମହାନ୍ତିର
ଆୟହିବ ମଧ୍ୟକାରୀବ୍ୟକ୍ତି ରୂପରେ ଏକ ଯୋର କଥାଟିଥାବୀ କହିଲେ ଏବଂ ଆପଣଙ୍କର ଅନୁରଗ
କାରତ ପ୍ରତିବାସର ଅୟତ୍ତା ଗୋଟିଏ ଆନ୍ତରିକ ଜ୍ଞାନ ଯେବେଳି ଅନୁରଗତା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସଂରକ୍ଷଣ
କାମେ କରିବିବିବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରମୁଦ୍ରାତ୍ମକ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାରଣେ ଏହି ଅନୁରଗକୁ ପାଇଁ ପରମ
ନିର୍ମଳ ବିଶ୍ଵାସକୁହି ଏହି ଉତ୍ସବ ପାଇଁ ଏହି ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପାଇଁ ଏହି ବିଜ୍ଞାନ

ପରମଳକ୍ୟ -ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରାୟୀ ପାଇଁ ମାର୍ଗ ସବୁବେଳେ ସରଳ ହଉ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ସରଳଟା ଏ ଆପେକ୍ଷିକ ଜିନିଷ । ବାହାର ଚେତନା କେତେଦୂର ପ୍ରକଟିତ, କାହାର ଚେତନାର ଅଛା କେତେଦୂର ବିକଶିତ - ଅନେକ ଜିନିଷ ନିର୍ଭର କରେ ତା ଉପରେ । ତେବେ ସେ ଯେଉଁ ଆକୁମାରୀ ହିମାଚଳ ମୁଁ ଦେଖିବି ଗୋଟାଏ ଖାଲି ଗୋଟେ ସ୍ଥଳ ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥିତି ନୁହେଁଲିବି ସେ ଏକ ଚେତନା ସେ ଉଦ୍ଭବମରରେ ମୁଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବି ଆପଣଙ୍କର ମନେଥିବ ନିଶ୍ୟ ହୁଏଇବା ହଜାର ହଜାର କର୍ଷତଳେ ଏକ ଦୂର୍ବାତ ଅସୁର, ଅସୁର ତ ନୁହେଁ ବରଂ କୁହାୟାଇପାରେ ରାଷ୍ଟର - ସେ ବାଣସୁର ଏବଂ ସେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ଗୋଟାଏ ଆତକ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାଏ । ରକ୍ଷିମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା କୁମେ ଦିବ୍ୟଜନନୀ ସୀକାର କରେ ଯେ ସେ ମାନବୀ ରୂପେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରି ସେ ଅସୁରକୁ ବଧ କରିବେ । ଏବଂ ସେତେବେଳେ କନ୍ୟାକୁମାରୀ ବୋଲି ଆଜି ଆମେ ଯାହାକୁ କହୁଛୁ ସେଠିଥିଲେ ଗୋଟେ ରାଜବଂଶ ଏବଂ ତାଙ୍କର କନ୍ୟାରୂପରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କଲେ । ଯେତେବେଳେ ସିଏ ଧୀରେ ଧୀରେ ବଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଯେକୌଣସି ରାଜପୁତ୍ର ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ତେଜୀଯାନ ତାଙ୍କର ପରାକ୍ରମ, ବୃଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ । ଏତେ ପ୍ରକଳ୍ପର ଯେ ରାଜୀ ନିଜେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଏ କନ୍ୟାପାଇ ମୁଁ ବରପାତ୍ର କୋଉଁଠୁ ପାଇବି । ରାଜଙ୍କର ମନକଥା ବୁଝିପାରି ରାଜକନ୍ୟା କହିଲେ ଚିତ୍ତାକରନାହିଁ । ଯଥାପରମାନ୍ତ୍ରେ ମୋରିବିରପିତ୍ର ଆସିବ । ତୁମେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭ କର । ସେ ନିଜେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହେଲେ, ଧ୍ୟାନକଲେ ସେ କୈଳାସ ଶର୍ଷରେ ଥବା ଶିବଙ୍କୁ ଆବାହନ କଲେ ଏବଂ ଶିବ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍କେତ ଦେଲେ ଯଥା ସମୟରେ ବିବାହପାଇ ସେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବେ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ, ତିଥ୍, ମଧ୍ୟରାତ୍ର ସମୟ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ଶିବ କୈଳାସ ପର୍ବତରୁ ଅବତରଣ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏଣେ ରକ୍ଷି ମାନେ ଚିତ୍ତା କାଳୀ ଯଦି ଶିବ ଆସି ରାଜକନ୍ୟା ରୂପୀ ପାର୍ବତୀଙ୍କୁ ପାର୍ଶ୍ଵଗ୍ରହଣ କରି ନେଇ ଚାଲିପିବେ ତେଣେ ବାଣସୁରକୁମାରିବ କିଏ ? ସେମାନେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ଯେଉଁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ସେ ଅବତାର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି ସେ ନିଶ୍ୱାସ ରୂପେ ତାଙ୍କୁ ପାଳନ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଅଧ୍ୟେତ୍ର ହୋଇଗଲେ । ଲୋକକଥା ବିହେ ଯେତେବେଳେ ଶିବ ଥାର୍ଥି ଅଦୂରବିର୍ଭାସ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ରହିଛନ୍ତି ହଠାତ୍ ସେ ରକ୍ଷିମାନେ କୁକୁଡ଼ା ଭଳି ଧୂନି ହେଲେ ଯାହାକୁ କରିବିଲେ ଯୋଗ୍ରାହିତ ହୋଇଗଲାଣି ଏବଂ ସେ ହଠାତ୍ ବିସ୍ମିତ ଏବଂ କୁବଧ ହୋଇ ବସିପଡ଼ିଲେ । ଏବଂ ରସିପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହେଲେଯାଆନ୍ତି । ବାଣସୁର ଖବର ପାଇଲା ଯେ ସୁନ୍ଦରୀ ରାଜକନ୍ୟାକୁ ନେଇପିବା ପାଇ ଗୋଟେ କୁହୁରୁ ଆସୁଛି । ସେ ଆସି ପ୍ରତଣ୍ଣ ନିନାଦକରି ପହଞ୍ଚ ରାଜଙ୍କୁ ଧମକ ଦେଉଛି - ମୋତଳି ବରପାତ୍ର ଥାଉ ଥାଉ ରାଜକନ୍ୟା ଥାଉ କାହାକୁ ବିବାହ କରିପାରିବେ ? ଏହା କହି ସେ ପଶିଯାଇଛି ଅନ୍ତଃପୂର ଭିତରକୁ । ତେଣେ ରାଜକନ୍ୟା ସଞ୍ଚାରିତ କରିଥିଲେ । ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଅଳଂକୃତ କରୁଛନ୍ତି । ଦେଖିଲେ ବାଣସୁରକୁ । ଶୁଣିଲେ ତାର ଅଛହାସ୍ୟ । ସେ ଉଠି ପଡ଼ି ଜଣେ ଦେହରକ୍ଷା ହାତରୁ ତଳବାରୀଟି ନେଇ ତାଙ୍କୁ ଦିଖାଣ୍ତି କରିଦେଲେ । ବାଣସୁରର ମୁହଁରୁ ହେଲା, କିନ୍ତୁ ବରପାତ୍ରଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍ ନାହିଁ । କୁହାୟାଏ ଯେତେସବୁ ସୁନ୍ଦର ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା ସେ ସର୍ବାଧିକରେ ପରିଶର୍ଟାକରିଲା । ଏଥାତି ବିଚିତ୍ରାଳ୍ୟରେ ଅଧାବଧ ସେଇ ରାଜକନ୍ୟା ସେ ପ୍ରସ୍ତରାତ୍ମତା କନ୍ୟାକୁମାରୀ ନାମ ଗ୍ରହଣ କରି ସୁଯାର୍ଯ୍ୟଲୋକ ପୂର୍ବଦିଗକୁ ଦୁଷ୍ଟିପାତକରି ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ତୀରରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ରହିଛନ୍ତି । ଶିବ ତେଣେ କୈଳାସ ଶିଖରରେ ଧାନମଗ୍ରୀ । ଭାରତ ବର୍ଷର ଉଜ୍ଜଵରେ ଶିବ ତାର ଶେଷ ସୀମାନ୍ତରେ ଦେବୀ ଦିବ୍ୟ ଜନନୀଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ଆଉ ଦିନେ ସେ ଶିବ ଚେତନା ଅବତରଣ କରିବ । ଅର୍ଥାତ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ସେଇଦିନ ଗୋଟିଏ ଧାରାନ୍ତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ଆଉ ଦିନକା ଏବଂ ରାତରକାଳୀ ଅଧାବଧ କରିବାକୁ କରିବାକୁ ମୁହଁରୁରେ ମୋତେ ପ୍ଲାବିଟ ଆଧାମ୍ବିକ ଚେତନାରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହେବ । ଏବଂ ଭାବନା ଏବଂ ରାତରକାଳୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁହଁରୁରେ ମୋତେ ପ୍ଲାବିଟ କରିଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ମୁହଁରୁରୁ ମୁଁ ଦେଖିଛି । ତେଣୁ ଯା ସହିତ ଯୋଉମାନେ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ଅନେକ କହନ୍ତି ଯେ ସେଇ ମୁହଁରୁରେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ସାରା ଭାରତବର୍ଷର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଏବଂ କହିବା ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ବିଭିନ୍ନମାନ ବୋଲି ମନେହୁଏ । ତଥାପି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସତ୍ୟତାକୁ ତ ଅସ୍ମୀକାର କରି ହେବନ୍ତି ।

କ୍ରମଶଃ...

